

Forfatter: Claussen, Sophus

Titel: Sophus Claussens Lyrik Bd. 6: Heroica

Citation: Claussen, Sophus: "Sophus Claussens Lyrik Bd. 6: Heroica", i Claussen, Sophus: *Sophus Claussens Lyrik Bd. 6: Heroica*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab ; Gyldendal, 1982-, s. 178. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-claussen08val-shoot-idm140111863042880/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Sophus Claussens Lyrik Bd. 6: Heroica

mer fra Johs. 1,16, og dets centrale betydning for 90'ere generationen nævnes Lø 130
ubevidst < ubevist i originaludgaven
Kimære, i gr. mytologi et ildsprudende fabeldyr, fortilløve, i midten ged og bagtil slange; fantasibillede
„aabne som et Forhæng (. . .)“, jf. Va 115, indl. til afsn. I Ligurien. Digtet optr. bd. IX
I brev af 23.9.1926 skriver SC til datteren Ilse og svigersønnen Guy Ch. Cros i anledning af en samlet oversættelse til fr. af AP og Va (muligvis fulgt af Ar): *Ved Indledningsdigtet „Et Billed paa min Væg“ havde jeg enkelte Indvendinger. Versene skal forstaas, ikke som gældende et fladt og reelt Portræt – men det er en levende virkelig ung Kvinde, der sidder ved Muren: aabnende sit Haar som et Forhæng danner hun Portræt. Fremguar dette af den franske Text? (Brevet tilhører Stig Krabbe Barfoed). Jf. slum. på FR 255–257 og MK 130 gennem Ermelund, som f. eks. i Fa V Den ventede Morgen. Jf. også var. til Dj III Il letto en Verden i sit Haar, jf. f. eks. Dj III Hexen i Endor, str. VI og Afrodites Dampe, næstsidste str. i sin Kjolefold, jf. f. eks. DV IV Dronningen i Thule, str. I og Fa V Digteren og Daarskaben, afsnit II, str. III*

V

En Historie – (1924)

M NkS 2172, 2°, I, 1, 26 (udk. til I og II)

A NkS 2172, 2°, I, 1, 27–28 (udat., usign. trykms., maskinskrevet)

B *Nationaltid.* 25.10.1924

V A+B I og II sammenskrevet til én str.

II, 4: *foraars-svage* < *foraars-svangre*

IV, 3: *prægtig* < *pragtfuld*

K *Pasha*, tidl. ærestitel til tyrkisk embedsmand; hensynsløs, enerådige person

178 | 61–68

Ved Afrodites Støtte

- M** NkS 1340, 8°, XV, 84 (udk., bl., dat. 27.1.22. bly.)
K *Afrodite*, se *Dj III Afrodites Dampe*
hildes, fanges, besnæres, bedrages
Manna, se note bd. I s. 135
Hetære, se note bd. III s. 185
L *E&H* 16 (Thorkild Bjørnvigs indledning)

Modellerne

- M** NkS 1340, 8°, XVI, 93 (udførlige udk. dat. 27.4.24, samt usign., udat. renskr., bl.)
Nationaltid. 26.7.1924, dat. *København*, 1924
K *Elizabeth I* (1533-1603), dronning af England; lagde grunden til landets stormagtsstilling
Johanne, Jeanne d'Arc (1412-1431), fr. helgen og nationalhelt
Catharinaer, regerende kejserinder af Rusland
Annaer, f. eks. Anna af Østrig (1601-1666), dronning af Frankrig
Trapezunt, andet navn for Trabzon, havne- og handelsby i nordøstlige Tyrkiet

Den lykkelige Maler

- M** NkS 1340, 8°, XIII, 71 (udk. fra 1917)
A NkS 2172, 2°, I, 1, 29-31 (udat., usign. trykms., maskinskrevet)
B *Klingen*, 1. årgang, nr. 2, nov. 1917
V **A** VIII, 1: *kysk < ømt*
Efter IX afsn.
XVII-XIX ej i ms.
B Digtet er delt i to afdelinger med afsnit efter IX
XVII-XIX er placeret som *Slutning*.
K *pratet*, snakket; vrøvlet

om ikke, endog (i det tilfælde) ikke
Meduse, se note bd. III s. 195
Sø-Meduser, gopler
Mollusk, bløddyr
Konkordat, forlig, overenskomst, især ml. fyrster og Pa-
ven

Bøgen og Nældén

- M** NkS 1340, 8°, XIV, 78 (udk.)
A NkS 2172, 2°, I, 1, 32 (sign. trykms., fremmed hånd,
dat. *Versailles*, 1920)
B NkS 2172, 2°, I, 1, 33 (korrekturark)
C L-F. F. 21.8.1920
- V** A Titlen < d. s. < *Maa trykkes*.
A, B og C Sidste l. < *Som dette Digt – i Fald det for mig
lykkes – // da skal der staa: maa trykkes frit . . . „Maa
trykkes!“*
Under datering og navn: (*Maa trykkes.*)
- K** Sommeren 1920 blev Nordslesvig på grundlag af en folke-
afstemning genforenet m. Danmark efter 56 års adskil-
lelse. Digtet alluderer til J. Ottosens kendte sang *Sønder-
jylland* (1890):
*Det haver saa nyligen regnet, // det har stormet og pisket
i vor Lund, // Frø af Ulgræs er føjet over Hegnet, – // Aug
paa Nakke og Laas for vor Mund. // (. . .)*
„Maa trykkes“ (lat. imprimatur), bogcensurens skriftlige
tilladelse til at noget må trykkes. Her symbol på den ufri-
hed, der herskede i Sønderjylland før 1920 (presseforbud,
sprog- og kulturtvang m. m.)

Alle Nordens Fugle (1919)

- M** Pol. 18.5.1919
K *Fylgie*, se note bd. II s. 189

Sjælland og Digteren

- M** A NkS 1340, 8°, XVI, 91 (udk. og sign. renskr., bl., dat. 3.12.1924)
Pol. 3.12.1924
- V** A Titlen < *Kærlighedens Plage*
Undertitlen < d. s. < *Den sjællandske Pige og Ludvig Holstein*
- K** *Ludvig Holstein* (3.12.1864-1943), da. forfatter, debut 1895 m. *Digte*
Pulten, allusion til LH's digt *Aprilaften i Mos og Muld*, 1917
Alfs Veninde, titlen på LH's digt *Alfs Veninde* i *Digte*. I de senere udgaver af *Digte* blev titlen ændret til *Vil I kende min Veninde*, se f. eks. *Udvalgte Digte*, 1953, p. 14-16

J. F. Willumsen

- M** NkS 2172, 2°, I, 1, 34-35 (udk.)
A Acc. 1981/143 A3 (sign. renskr., bl., dat. 7. Sept. 1913)
B Den Palsboske Sml. (Aa 5p 25) (sign. renskr., bl. n. tilføjeisen: (*Maa trykkes Mandag d. 8 Sept.*))
C Pol. 7.9.1913
D Sign. renskr., bl., dat. - 7 Sept 1913 - på J. F. Willumsens Museum, Frederikssund
- V** A Titlen < *Guldvaadskeren. Et Digt til Billedhuggeren og Maleren J. F. Willumsen*
B Titlen < *Willumsen*
III, 1-2 < *Men vi lo herhjemme højt med Fynd og Klem:*
VII ej i ms.
XI, 5-6: ej i ms.
XII, 4-5: ej i ms.
XII, 6: *kursiveret*
C følger B

- D Titlen < *J. F. Willumsens Saga*. Ellers varianter som for B
- K *J. F. Willumsen* (7.9.1863–1958), da. billedhugger og maler. Digtet til hans 50-årsdag, men findes også som privattryk: *Willumsen-Drapa af Sophus Claussen* 13.10.1923 (Valdemar Pedersens Bogtrykkeri, København). Trykt i anledning af 60-årsdagen
- Blandt JFW's hovedværker kan nævnes *Jotunheimen* (1892–1893), *En Bjergbestigerske* (1904) og *Sophus Claussen læser sit Digt Imperia* (1915). Hans arbejder rejste hyppigt forargelse, opsigt el. kritik – SC har kort karakteriseret dem i *Pol.* 7.9.1923: *Sophus Claussen om J. F. Willumsen*
- Skrøld-Is*, skralis; tynd is, der let brister
- Skræp* (...), den blinde kong Vermunds ord, da hans hidtil vege søn Uffe m. sværdet *Skræp* havde nedlagt sacherkongens kæmper (Saxo: *Danmarks Krønike*, 1. del, 4. bog)
- L Helge Rode: *Det sjælelige Gennembrud. Udvalgte Kritikker II* (1938) p. 63–65

Nils Collett Vogt

- M Den Palsboske Sml. (Aa Sp 25) (sign. renskr., bl., dat. – m. bly. – 24–9–24)
- Pol.* 25.9.1924 (optr. *L-F. F.* 27.9.1924)
- K *Nils Collett Vogt* (25.9.1864–1937), no. rigsmålsforfatter. Venskaber går tilbage til 1910 og belyses af brevene i NkS 4978, 4°, II. Se også *Det levende Land*, bd. IX
- Maalmænd*, tilhængere af udbredelsen af det på grundlag af især vestmorske dialekter udarbejdede nye skriftsprog, landsmål, efter 1929 kaldt nynorsk
- Belzebub*, se note s. 193
- de norrøne Øer*, Island, Færøerne og måske Grønland
- Oslo, efter omfattende brande opførte Christian IV 1624 en ny by, Christiania, ved Akershus. Det gamle Oslo ind-

lemmedes 1859, og i 1925 skiftede byen navn til Oslo
Hekla, vulkan på Island
Geysir, berømt, hed springkilde på Island
Digter uddybes af SC's art.: *Nye Breve fra Antonius. Fem Minutters Tavsshed over for Norge*. *Pol.* 7.7.1923, jf. *E&H* 1486 og 1480. Med Tom Kristensens ord er digtets baggrund *det uige Norges Appetit paa det danske Grønland* (i anm. af *He*, se s. 154)

Til Thøger Larsen (1925)

- M** A L-F. F. 3.4.1925 og *Ekstra Bl.* 30.4.1925
V A Under titlen: *Digteren Thøger Larsen fylder den 5. April 50 Aar, i hvilken Anledning Sophus Claussen har sendt ham denne Hilsen:*
II, 4: *ældre < gammelt*
III, 2: *gennem < ligt igennem*
K *Thøger Larsen* (5.4.1875–30.5.1928), jysk lyriker og oversætter, bl. a. fra gr. og oldisl. (bl. a. Snorres *Eddasagn*, 1928). SC offentliggjorde et par digte i vennens månedsskrift *Atlantis* (1923–25). Bekendtskabet går tilbage til 1911. Jf. *Hv VII Thøger Larsen. Mindeord*
Ygdrasils Ask, i nord. mytologi det altid grønne verdens-træ, hvis grene breder sig ud over verden, og hvis rødder når jordens dybder

Sejre og Vunder

- M** A NkS 1340, 8°, XVI, 91 (en række udk. Smst. prosabestragninger over sammenkomster m. studenterne)
Udg. som privattryk 21.10.1924. Tr. hos Mohr & Co.
B *Berl. Tid.* 22.10.1924 (*I Anledning af Jubilæet for Studenterne af 1884*)
V A Blandt udk. kan følgende varianter fremhæves:
I, 4–6 < *Sejre fra Ungdoms Vaar*
Plastre paa Ulivssaar
Venner, ak hvad kan det nytte?

II, 4 < *Blev du american*
III, 4: *Regn-Vej*, < *Gik du paa Jydens Vej?*
III, 6 < *Pan eller Himmerlandstyren?*
IV, 6 < *Sjæl er du endnu derinde?*

Utrykt:

*Prægtig er Livets Jagt,
yppig selv Dødens Pragt,
Solild i høstrøde Blade.
Sejre /var. Kampe /var. Blomster paa Tidens /var.
Farens Elv,
om du har glemt dem selv
husker din gamle Dryade*

- K** *Vunder*, se note s. 193
mødte Pan (. . .), hentydning til J. P. Jacobsens program-
digt *En Arabesk* (skrevet ca. 1867–1870, tr. første gang
som helhed 1886)
Pan, se note s. 163
Mars, i rom. mytologi krigsguden
Guden med Lyren, Apollon, jf. note s. 165

Skærveslagerens Vise (1920–1924)

- M** *Nationaltid.* 26.4.1924: *Skærveslageren. Gammel fransk
Vise. Melodien nedskrevet af Hr. Carl Nielsen, medens Hr.
Sophus Claussen sang Visen for ham.* (Med facsimiletryk
af noder og 1. strofes henholdsvis da. og fr. vers. Optr.
HT 62). Den fr. titel: *Sur la route de Louviers*

- K** *Len*, ældre betegnelse for amt
Chaussé, bred landevej

Vaarsang ved Jul

- M** NkS 2172, 2°, I, 1, 36 (udk.)
A NkS 2172, 2°, I, 1, 37 (udk. samt usign., rettet renskr.,
bl., dat. 14–15 Dec. 1924)
B NkS 2172, 2°, I, 1, 38 (sign., rettet renskr., bl., dat.
Dec. 1924)

- C *Nationaltid.* 20.12.1924 (m. noder i facsimile. Dat. *December 1924*)
Optr. *Dansk Natur i Digt og Sang* v. Ludvig Holstein (1929) p. 400-401
- V A Titlen < *Decembersang* < *Julesang*
I, 2: *rimblege* < d. s. < *frysende*
I, 3 < d. s. < *Tomhed og Grene . . .* < *Regntaugen drypper*
I, 4 *tror du paa Vaar* < *Bliver det Vaar*
II, 5: *Frysende* < *Dødsstille* < *Rugende*
III, 6 < *Milde Forløser* (+ B)
IV, 1: *Ynde* < d. s. < *Vinde* (+ B)
IV, 3 < *Stjærnerne smile* (< *spinde*)
IV, 4: *tyst* < d. s. < *Drøm* (+ B)
- B Titlen < d. s. < *Decembersang*
I, 2: *rimblege* < d. s. < *skælvende*
I, 3 < d. s. < *Tomhed og Grene!*
I, 4 < *tror du paa Vaar*
II, 5: *Frysende* < *dødsstille*
IV, 3 < d. s. < *Stjærnerne spinde*
- C II, 5: *Frysende* < *Dødsstille*

Klodens Sange - (1924 (?))

- M A Den Troensegaardske Sml. II (udk. samt udat., sign. renskr., bl.)
B *Pol.* 1.10.1924
- V A Titlen < *Idlinien*
I, 3: *Ufreds* < *Viddets*
I, 5: placeret som I, 4; indleder ny str.
I, 5: *saligt* < *fredfyldt*
I, 6: placeret som I, 5
I, 4: placeret som I, 6
I, 7: placeret som I, 7; indleder ny str.
I, 8: ej i ms.
II, 2 < *Nu er vi Graaskæg, den Gang Spirrevipper.*

B L. 7 og 8 danner en selvstændig str.

- K** *Athene*, bl. a. visdommens gudinde, beskytter af borger-
samfundet, det velordnede statsliv
Hippokrene, musernes kilde
Ypres, Ieper, by i Belgien; var under 1. Verdenskrig gn.
4 år centrum for voldsomme kampe og ty. bombardemen-
ter
Shrapnell, granattype

Inde fra Klodens Værksted

- M** A NkS 1340, 8°, XVI, 92 (udførlige udk.)
B NkS 2172, 2°, I, 1, 39 (sign., rettet renskr., dat. 4.10.
24)
C NkS 2172, 2°, I, 1, 40 (sign. trykms., maskinskr., dat.
4.10.24)
Ekstrabl. 28.10.1924: *Det Nye*
- V** A Titlen < *Nye Matricer* (+ B og C)
Digtet er opr. tænkt som del af en cyklus i tre dele m.
titlen: *Et Blad af Evighedens Bog*. Bogtrykket er sam-
menstykket af del 2 og 3. Del 1 lyder:
Resultaterne af en likvideret Klode
33 Øre og en gammel Hat
overført til Konto „Universet“
På modsatte side – som en parallel – læses:
7 og 9 skal være lige,
minus regnes os til Gode,
Resultatet af en likvideret Klode.
Dat. 4.10.24
- B I, 2: *Alders* < d. s. < *Morgens*
II, 4: *frigjort fra Moderformen* < *synligt uden Matri-*
cer (+ B)
III, 3: *Opløses i* < (Og > ÷) *bliver til* (m. flere. min-
dre ændringer)
III, 5: *ude* < *borte* < *afløst*
C III, 3: *Opløses i* < *Bliver til*

III, 5: *ude* < *borte*

- K** *Matrice*, støbeform
Æon, umådelig langt tidsrum
- L** EAN 68

Femte Juni

- M** NkS 2172, 2°, I, 1, 41 (udk.)
A NkS 1340, 8°, IX, 41 (udk. og udat., usign. renskr., bl., fra 1900-1901)
NkS 3633, 4°, I, 5b, 25 (udat., usign. renskr. af sidste str. Hele digtet har sandsynligvis været indført i poesibogen, men den forudgående side er skåret ud)
B Pol. 5.6.1905
C *He* 1
- V** A *Titlen* < *Frihedsdag*.
II, 5: *lyttende* < d. s. < *Højtids-stille*
Afsn. ml. II, 10 og 11 (+ B)
II, 14: *frisk* < d. s. < *let*
De 4 første str. danner første afsn. af digtet, V-VIII andet
VI, 2: *Frihedsdagen* < d. s. < *Frihedsguden*
VI, 2: *Gran* og < *Alvors-*
VII, 1: *Se, den vakre Ungdom* < *Og de* (< *Fire*) *unge Piger*
VII, 2: *drøfte* < *høre*
C Typografisk set fremgår det ikke af C, om der er afsnit efter l. 14, da linien afslutter en side. Det forudsættes her, jf. under A – og digtet består da af 8 str.
- K** *Femte Juni*, grundlovsdag
Lykkepenge, lykkeskilling(er)

Den stærke Dame i Teltet (o. 1900)

- M** NkS 1340, 8°, I, 7 (udat., usign., rettet renskr., bl.)
V *Titlen* < (*Markedet*) < *Den stærke Dame*

II, 2: *mit Blod af Sundhed er gjort /var. for megen Kraft
gør Blodet*

Ml. II, 2 og II, 3: (*Latter mellem Tilskuerne*)

Jeg traf en Skønhed . . . (forår 1898)

M A NkS 3633, 4°, I, 5b, 35-36 (udat., usign., rettet renskr., bl.)

NkS 3633, 4°, I, 5a, 51 (udk. til X)

NkS 3633, 4°, I, 2, 60 (udat. udk. til 3 str., bly., jf. EF II 16 ff.)

B NkS 2172, 2°, I, 1, 42 (udat., usign. renskr., bl.)

NkS 2172, 2°, I, 1, 43 (udat., usign. trykms. til VIII-X, maskinskr.)

C NkS 1340, 8°, X, 49 (udat., usign., rettet renskr., bl. og bly.)

V A Mht. renskr., se opl. til Hø VII *Hjemme igen*

II, 1 forsynes m. flg. note forneden på siden: *Sange*

ved Havet: „Jeg grøv en Marmorstøtte op“

III, 3 < *Hvad hjælper det nu – hun blev ung paa Sjælen,*

Efter VIII gentages II, dernæst følger:

Hun ønskede Kong Salomon selv til sin Brudgom.

Men Tiden forvandler.

Imens blev hun gift og blev Enke efter

en Trælasthandler.

Hun ser, hvad hun kræved i Ungdomshunger

for Aanden som Foder,

det var hendes daglige Kvantum af Elskov

og andre Slags Goder.

Og digtet afsluttes:

Hun bød mig alene paa Te for at nyde

en lykkelig Stund hel . . .

*Jeg kom der i Skumring. Hun boer i en Villa
ej langt fra en Runddel.*

De første toogenhalv l. rettes til:
*Jeg syntes en Dame, man saadan kender
. . . som Hele og Grunddel
fortjente lidt Hyldest.*

- B III, 3 < *Hvad hjælper det nu: blev hun ung paa Sjæ-
len,*
VIII, 1: *hvor (. . .) hjemme < som man saadan kender*
IX ej i ms.

X < *Hun bød mig paa Fem-Té for helt at nyde
en Salighedsstund hel.*
*Vi kom der ved Skumring. Hun bor i en Villa
ej langt fra en Runddel.*

- C U. t.

IV, 3: *mer < d. s. < strax*
IV, 4: *værste < d. s. < bedste*
Efter VIII ses flg. str., senere overstreget m. bly.:
*„Det nye Raadhus er morsomt – for Resten
en By, som man kender,
der holder man mest af de gode, gamle
Steder og Venner”*

IX, 3: *des bedre < d. s. < et Kvantum*

IX, 4: *de < d. s. < af*

- K Drachmann, jf. digtet *De grov en Venusstøtte op i Sange
ved Havet* (1877)

VI FØLFOD

*Foraar / Terminsbekymringer / Den nye Prokurator(?) /
Vor Mor paa Gaarden(?) / Nye Tider*

- M A NkS 2172, 2°, I, 1, 44 (korrekturark til *Ill. Tid.*)
B NkS 2172, 2°, I, 1, 45 (prosaudk. til samme situatio-
ner, som Følfod beskriver)